

Årsrapport for 2015

Stiftelsen Alternativ til Vold

www.atv-stiftelsen.no

Innholdsfortegnelse

STIFTELSEN ALTERNATIV TIL VOLD (ATV)	6
ATV Oslo.....	7
ATV Nedre Romerike.....	8
ATV Asker og Bærum	9
ATV Drammen.....	10
ATV Vestfold	11
ATV Telemark.....	12
ATV Arendal	13
ATV Kristiansand	14
ATV Stavanger.....	15
ATV Tromsø.....	16
ATV Bergen	17
Samarbeid med familievernet i Norge	18
Samarbeid på nasjonalt plan (Bufdir).....	18
Samarbeid på lokalt plan.....	19
KUNNSKAPSUTVIKLINGSPROSJEKTER I ATV	21
«Rødt kort» prosjektet - forebyggende tiltak mot kjærestevold	21
«Si det videre»	21
«Si det som det er!» - voldsforebygging i ungdomsskolen	22
«Å legge voldsoppveksten bak seg».....	22
Dialoggrupper om vold – Forebyggende arbeid i asylmottak	22
Forskning.....	23
PUBLIKASJONER I 2015	23
UTADRETTET VIRKSOMHET	23
Oversikt over den utadrettede virksomheten i 2015.....	24
Medier	24
Eksterne samarbeidsprosjekter / komitéarbeid	24
Internasjonale samarbeidsprosjekter	25
STUDENTER	25
BEHANDLINGSSAMARBEID I NORDEN	25
ATV Åland.....	25
ATV Roskilde	25
ATV Täby	25
ATV Kalmar.....	26
ATV Jönköping.....	26
ATV Nacka (Stockholm)	26
ATV Island	26
LIKESTILLINGSSITUASJONEN I ATV	26
ATVs ARBEID MED SÆRLIGE BELASTNINGER KNYTTET TIL ARBEID MED VOLD (TRAUMATISERING OG SEKUNDÆRTRAUMATISERING)	27
ORGANISASJONSUTVIKLING	27
PERSONALARBEID (HMS og arbeidsmiljøtiltak).....	28
REGNSKAP OG REVISJON.....	29
Stilling og resultat	29

INNLEDNING

ATV har gjennom sitt faglige arbeid i over 28 år, bidratt til utviklingen av samfunnets forståelse av vold i familien som et samfunnsproblem. Med et samfunnsproblem følger det et samfunnsansvar. ATV har tatt sin del av dette samfunnsansvaret gjennom aktiv deltagelse i samfunnsdebatten, gjennom drift av behandlingstilbud, gjennom kunnskapsutvikling og kunnskapsformidling. ATV har siden starten også forsøkt å bidra til utviklingen av et folkehelseperspektiv på vold i nære relasjoner.

Organisasjonens rammebetingelser er langt mer forutsigbar i dag enn tidligere. Det er likevel behov for økonomisk styrking til videreutvikling av organisasjonen. ATV ønsker en utvidelse av organisasjonens behandlingsmandater til å omfatte både voldsutøvere, voksne utsatte, ungdommer og barn. Det er også behov for styrking av kapasiteten ved de fleste kontorene i ATV. I 2015 mottok ATV videreføring av det statlige og de kommunale tilskuddene til ATV fra 2014. Dersom den sittende regjeringen ønsker en videre utbygging av nye ATV-kontorer, er ATV klar til å ta oppgaven.

I 2015 ble det inngått avtale om behandlingstilbud for befolkningen i Sola kommune, som drives fra ATVs kontor i Stavanger. Der er i tidligere inngått avtaler med Sandnes (2012) og Randaberg (2014), i tillegg til avtalen med Stavanger kommune. I 2015 har det også vært arbeidet opp mot kommunene i Follo, Østfold (Fredrikstad, Halden og Sarpsborg), Salten-kommunene i Nordland, kommunene i Nord-Troms og Grenlandskommunene. Dette arbeidet har så langt ikke ført til konkrete beslutninger om utvidelse eller nyetablering.

Året 2015 viser en stor aktivitet på ATVs tre virksomhetsområder; behandling, utadrettet virksomhet og kunnskapsutvikling. Til sammen 1034 klienter henvendte seg til ATV i 2015. Av disse startet 709 opp i behandling. Det kan være ulike grunner til at ikke alle som henvender seg starter opp i behandling. Det kan f. eks. være at vedkommende ikke er motivert for å starte en behandlingsprosess, at klienten henvises videre fordi vold ikke er det primære problemet, eller at klienten av ukjente grunner ikke møter til første time. Dette er normale og kjente fenomener ved polikliniske behandlingstilbud generelt. Til sammen 438 klienter var under behandling ved inngangen til 2015, noe som betyr at til sammen 1147 klienter mottok behandling i 2015. Ved årets utgang sto 52 klienter på venteliste. ATV har gjennom året veiledet og undervist 11769 personer fordelt på 199 oppdrag, og gjennom dette stått for en omfattende fagformidling og kompetansespredning, både nasjonalt og internasjonalt. Den første europeiske konferansen om vold i nære relasjoner ble avholdt i Belfast i september. Direktør Marius Råkil holdt det ene plenumsforedraget under åpningssesjonen på konferansen. ATV har siden jubileumsåret 2007 arrangert flere nordiske konferanser om vold og behandling. Den femte i rekken gikk av stabelen i Oslo 4. og 5. november, denne gang med 870 deltagere. Konferansen ble arrangert i samarbeid med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Dette samarrangementet ble svært vellykket og ses som uttrykk for at familievern og ATV har gode forutsetninger for et godt samarbeid.

Tre medarbeidere i ATV har arbeidet med to doktorgradsprosjekter og et større forskningsprosjekt. Doktorgradsprosjektene er knyttet til det prospektive prosess- og utfallsstudiet av utøverbehandlingen i ATV (kalt ATV-T prosjektet), i regi av NKVTS (Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress). Ingunn Rangul Askeland, som er en av medarbeiderne i ATV-T prosjektet, disputerte i mai 2015, som den første ansatte i ATV som har gjennomført en PhD-grad. Dette er svært gledelig for ATV som behandlings- og kompetansesenter. Forskningsprosjektet som gjennomføres ved ATV Stavanger ser på mannlige voldsutøveres reflekterende fungering og mentalisering knyttet til deres fedrerolle.

ATV driver også kunnskapsutviklingsarbeid i form av prosjekter der det arbeides med erfaringsbasert metodeutvikling. I 2015 har det blitt arbeidet med flere nye prosjekter; «Rødt kort» (ATV Drammen), «Si det videre» (ATV Oslo og Asker & Bærum), samt «Si det som det er» (startet opp i 2014) og «Å legge voldsoppveksten bak seg» (begge ved ATV Stavanger). UDI-prosjektet (med medarbeidere fra

ATV Stavanger og ATV Kristiansand) ble avsluttet i 2015. Alle prosjektene er nærmere presentert i kapitlet «Kunnskapsutviklingsprosjekter i ATV» i årsrapporten.

Det har de senere årene vært gjennomført er rekke prosjekter i EU (Daphne-programmet og Norway Grants på området familievold). Flere av disse programmene har hatt fokus på utøverne av vold i nære relasjoner. ATV deltar (i samarbeid med Tsjekkia) og har deltatt i flere av disse utviklings- og samarbeidsprosjektene. Som følge av dette langvarige europeiske, prosjektbaserte arbeidet, er det nå etablert et europeisk nettverk av organisasjoner som driver programmer og behandlingstilbud til voldsutøvere. Nettverket heter Work With Perpetrators –European Network (WWP-EN). ATV ble i 2014 medlem av nettverket. Direktør i ATV ble i desember 2014 valgt inn i nettverkets styre.

ATV mottar driftstilskudd både fra staten og en rekke kommuner. Fra 2011 er de statlige midlene til ATV kommet over statsbudsjettet, og blitt kanalisert gjennom Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). En sentral føring i tilsagnsbrevet fra staten for 2015, i tillegg til behandlingsoppdraget, har vært at ATV skal bidra til å videreutvikle godt samarbeid med Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og familievernet, samt øvrige aktører på familievoldsfeltet. Føringerne for 2015 korresponderer godt med innholdet i stortingsmeldingen om vold i nære relasjoner som ble behandlet av Stortinget på forsommeren 2013, og den påfølgende handlingsplanen «Et liv uten vold» fra Regjeringen for perioden 2014 – 2017. I handlingsplanens tiltak 27 heter det: «Arbeidet med hjelpe- og behandlingstilbudet til voldsutøvere skal videreføres gjennom tilskudd til Alternativ til vold (ATV) og ved å styrke familieverntjenestenes kompetanse. ... Utviklingen av familieverntjenestenes tilbud til voldsutøvere vil foregå i tett samarbeid med ATV. Tilbudet på feltet skal være likeverdig og tilgjengelig for alle.».

På bakgrunn av føringerne i tilsagnsbrevet fra departementet for 2015 har det vært en løpende dialog med både departementet og Bufdir. På lokalt nivå finnes det allerede ulike samarbeidsavtaler mellom familievernet og ATV. Årsrapporten for 2015 har et eget kapittel som omtaler samarbeidet mellom ATV og familievernet/Bufdir, både lokalt og sentralt. ATV er glad for å ha blitt invitert inn i dialoger med både BLD, Bufdir og familievernet omkring hvordan en styrking og samorganisering av offentlige og private behandlingsaktører på familievoldsfeltet kan bidra til god kunnskap og gode hjelpe- og behandlingstilbud til alle i familier berørt av familievold.

Med referanse til at ATV også skal samarbeide med øvrige aktører på familievoldsfeltet, kan det nevnes at ATV også har også sittet i NKVTS' arbeidsgruppe som har utarbeidet veileder for helsetjenestens arbeid med vold i nære relasjoner. ATV var i 2015 også medlem av ressurs- og referansegruppe for utviklingen av et nettbasert kurs om vold og overgrep for ansatte i barnehage, skole og fritidssektor. Kurset ble utarbeidet i regi av RVTS Nord. ATV bidro også med fagtekster til kurset. Ut fra det beskrevne anses føringerne i tilskuddsbrevet fra staten som fulgt opp fra ATVs side.

I desember 2015 fikk ATV tilsagn om økt statlig tilskudd for 2016. Disse midlene skal brukes til styrking av eksisterende virksomheter og utvidet mandat (familiemandat). Det har vært naturlig å bruke disse midlene til styrking av kapasiteten ved de minste kontorene i ATV. ATV ønsker å rette en stor takk til alle instanser som har bidratt til finansieringen av ATV i 2015. Vi setter stor pris på at statsråd Solveig Horne i BLD tok seg tid til å møte ATV ved flere anledninger i året som gikk.

Oslo, 24. februar 2016

Marius Råkil
Direktør

Oslo, 2. mars 2016
I styret for stiftelsen Alternativ til Vold

Tove Beate Pedersen
Styreleder

Thore Langfeldt
Styremedlem

Sidsel Platou Aarseth
Styremedlem

Elisabeth Christie Ørke
Styremedlem (ansattes representant)

STIFTELSEN ALTERNATIV TIL VOLD (ATV)

ATV startet i november 1987 som det første senter av sitt slag i Norge og Europa. Virksomheten har de siste 15 årene utviklet seg fra å være en organisasjon med særskilt kompetanse på menn med volds- og aggresjonsproblemer mot sine kvinnelige samlivspartnere, til å bli en organisasjon som arbeider med å utvikle en helhetlig kunnskap om voldens innvirkning på en familie der en eller flere familiemedlemmer utøver vold mot andre familiemedlemmer. Denne kunnskapen legges igjen til grunn for en løpende utvikling av behandlingstilbudet til alle berørte av familievold, både utøvere, utsatte og barn som lever med vold i familien.

Alternativ til Vold har tre virksomhetsområder:

- Drive behandlingstilbud som retter seg til utøvere av, og utsatte for vold i nære relasjoner, både voksne og barn
- Kunnskapsutvikling (forskning og klinikkbaserte metodeutviklingsprosjekter)
- Kunnskapsformidling/ utadrettet virksomhet

Felles for alle kontorene i ATV er behandlingstilbudet til utøvere av vold i nære relasjoner, samt i noen grad deres familier. I tillegg har noen kontorer eksplisitte oppdrag om å tilby behandling til:

Ungdommer som har utviklet volds- og aggresjonsproblemer (Drammen og Kristiansand)

Voksne voldsutsatte (Stavanger og Bergen)

Barn som har opplevd/opplever vold hjemme (Stavanger, Bergen og Vestfold)

Antall klienthenvendelser og antall klienter i behandling gjennom 2015 utgjør en økning sammenlignet med 2014.

Stiftelsens forskning har både som hovedmål å øke vår kunnskap om voldsutøveren og de som er utsatte for vold, men det gjøres også effektforskning som forsøker å kartlegge i hvilken grad og under hvilke vilkår psykologisk behandling virker på denne klientgruppen.

Den utadrettede virksomheten gjelder generelt for alle virksomhetsområdene i ATV og har to målsettinger: Bidra til økt kompetanse om voldsproblematikk i det øvrige hjelpeapparatet og andre virksomheter, samt bidra til synliggjøring av vold som problem i samfunnet. ATV finansierer selv to årsverk for å kunne drive kunnskapsformidling i det omfang organisasjonen gjør.

Pr. 31.12.2015 var det 46 ansatte i ATV fordelt på 11 avdelinger med til sammen 43,3 årsverk. For ytterligere informasjon om ansatte, se kontaktregisteret på ATVs hjemmeside: www.atv-stiftelsen.no

ATV Oslo

ATV Oslo er hovedsakelig finansiert av Oslo kommune ved Velferdsetaten, samt en mindre del fra Helseetaten som er øremerket arbeid med etniske minoritetsklienter. Til sammen finansierer dette i underkant av tre stillinger. Fra og med 2014 mottar ATV statlige midler til driften ved ATV Oslo. For 2015 utgjorde det statlige tilskuddet 1,43 millioner kroner. ATV Oslos virksomhet i 2015 har omfattet behandling, fagutvikling og fagformidling i forbindelse med vold i nære relasjoner. Til sammen syv psykologer, fordelt på 6,9 årsverk, har vært knyttet til virksomheten ved ATVs kontor i Oslo i 2015. Avtalen med Ullersmo landsfengsel om et behandlingstilbud for innsatte, ble sagt opp av økonomiske grunner og avvirket høsten 2015. Dette har vært et utviklingsprosjekt hvor ATV tilbyr tilpasset og spesialisert profesjonell behandling for domfelte med volds- og aggresjonsproblematikk i et høyrisikofengsel. I mars 2015 fikk ATV Oslo tildelt prosjektmidler fra Bufdir, tilsvarende en stillingshjemmel, for å utvikle informasjonssamtaler med barna til de voksne som går i behandling for vold og aggresjonsproblematikk. Dette arbeidet er godt i gang ved årsskiftet og prosjektet bidrar generelt til at barnefokuset økes i det kliniske arbeidet. Prosjektet er nærmere beskrevet i kapittelet «Kunnskaputviklingsprosjekter i ATV».

På oppdrag fra Oslo kommune gir ATV Oslo et psykologisk behandlingstilbud til kvinner og menn som utøver vold mot sin partner. Alle klienter blir kalt inn til en avklarings- og kartleggingssamtale hvor deres situasjon blir systematisk undersøkt med standardiserte metoder. På den måten sikres et tilpasset behandlingstilbud til de klienter kontoret mener kan nyttiggjøre seg et behandlingstilbud hos ATV. ATV Oslo tilbyr både individuell behandling og gruppesamtaler. Av de som får tilbud om behandling kreves det et samtykke om at partneren deres kan kalles inn til en informasjonssamtale. I denne samtalen gis informasjon om hva et behandlingstilbud på ATV innebærer, hva de kan forvente av endring, og et fokus på deres egen sikkerhet, eller eget hjelpebehov. Av kapasitetshensyn og fordi ATV Oslo først og fremst skal gi et tilbud til voldsutøver, gis kun unntaksvis et behandlingstilbud til de kvinner og menn som blir utsatt for volden. Det er et stort behov i Oslo for et spisset tilbud rettet mot de kvinner og menn som er utsatt for vold av sine partnere. Kontoret registrerer også en økning i etterspørselen etter et tilbud til foreldre som bruker vold mot barna sine. Et slikt behandlingstilbud vil kreve et tettere og mer forpliktende samarbeid med barnevernet, og med dagens ressurser har kontoret i liten grad kunnet prioritere disse sakene.

For å hjelpe menn og kvinner som utøver vold i nære relasjoner, har det vært nødvendig å utforske voldens betydning for hele familien. I 2015 har ATV Oslo fortsatt å arbeide med å integrere et familieperspektiv i behandlingstilbudet. Det finnes mye kunnskap om voldens konsekvenser for barn. Dette medfører at spørsmål om hvordan volden påvirker omsorgen for barn systematisk tematiseres med foreldrene. ATV Oslo mener at behovet for nye og mer forpliktende samarbeidsmodeller med barnevernet (BV) må utvikles for å møte disse familienes behov fullt ut. Av henvisningene kontoret får fra BV virker det som at de på sin side opplever at de mangler gode tiltak å sette inn overfor mange av disse familiene, både overfor fedrene, mødrene og barna. Denne type tiltak er dessverre fortsatt mangelvare i store deler av hjelpeapparatet.

I 2015 hadde ca. 36 % av personene som søker behandling i Oslo, etnisk minoritetsbakgrunn. Dette utgjør 50 saker. Andelen klienter med minoritetsbakgrunn som har blitt henvist til ATV, har vært stabilt på rundt 25-30 % de siste årene. Årets tall representerer dermed en liten økning. Personer med minoritetsbakgrunn blir oftere henvist av barneverntjenesten. ATV Oslo har arbeidet aktivt med denne problematikken, både ved å ha et tettere samarbeid med barnevernstjenesten og med å tilby kultursensitiv behandling i disse sakene. Dette er ofte kompliserte saker og noen blir også vurdert til ikke å kunne nyttiggjøre seg et psykoterapeutisk behandlingstilbud. Det er likevel en god andel minoritetsklienter i aktiv behandling ved ATV Oslo til enhver tid.

20% av nye saker henvist til ATV Oslo i 2015 er fra barnevernet. Dette utgjør til sammen 27 saker.

Det har også i 2015 vært stor etterspørsel etter kunnskap om vold i nære relasjoner, og alle medarbeidere i Oslo har bidratt til undervisning og veiledning av den kunnskapen ATV utvikler. ATV Oslo tilbyr blant annet veiledning til to grupper ansatte ved Oslo Krisesenter, to veiledningsgrupper fra Grünerløkka barnevern og en veiledningsgruppe fra kriminalomsorgen (KIF). Inntekter fra disse oppdragene bidrar til å finansiere deler av en stilling i Oslo.

Klientaktivitet ATV Oslo

	2015
Nye klienthenvelser i 2015 – totalt	138
Fordeling kjønn/alder	
Voldsutøvende menn	95
Voldsutøvende kvinner	8
Voldsutøvende ungdom	
Voldsutsatte barn	
Voldsutsatte kvinner	33
Voldsutsatte menn	2
Klienter i behandling ved årets begynnelse	125
Nye klienter i 2015 – begynt i behandling	94
Behandlingskontakt totalt	219

Familiesaker *	20
Antall klienter på venteliste pr. 31.12.2015	15

* Med familiesaker mener vi klientsaker der vi har arbeidet med flere enn én person fra samme familie samtidig.

ATV Nedre Romerike

ATV Nedre Romerike samfinansieres av kommunene Aurskog-Høland, Fet, Sørum, Nittedal, Lørenskog, Rælingen og Skedsmo, og staten ved Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). Kontoret ble opprettet i 2013 og er lokalisert sentralt i Lillestrøm. Kontoret har tre psykologer, fordelt på tre årsverk. Alle ble ansatt i forbindelse med opprettelsen av kontoret i 2013. Kontorets mandat er behandling av menn og kvinner som utøver vold i nære relasjoner, og deres familier, bosatt i de respektive kommunene.

ATV Nedre Romerike har i løpet av året hatt en jevn aktivitet. Kontoret samarbeider mye med Barneverntjenestene om majoriteten av saker der klienter har omsorg eller samvær med sine barn. Barneverntjenestene er samtidig den instansen som henviser flest saker til ATV Nedre Romerike. Ved avslutning av hvert semester har det vært avholdt et felles møte med kontorets kontaktpersoner i de respektive kommunene. Det har vært et møte der det har blitt informert om status og tanker om videre arbeid. Det har fortsatt å komme henvendelser fra andre tilstøtende kommuner med ønske om behandlingstilbud.

ATV Nedre Romerike har fått flere forespørsler om undervisning. Kontoret har avtale om veiledning for familievernkantoret på Nedre Romerike, Frelsesarmeens ungdomsinstitusjon Lillebo og Romerike krisesenter.

ATV Nedre Romerike tilbringer en dag i uken ved ATV Oslo. Det gir kontoret muligheten til å ta del i hovedkontorets arenaer for fagutvikling. I tillegg har kontoret mulighet til å tilby samtaler i Oslo for de av kontorets klienter som av praktiske grunner ønsker det.

Klientaktivitet ATV Nedre Romerike

	2015
Nye klienthenvendelser i 2015 – totalt	68
Fordeling kjønn/alder	
Voldsutøvende menn	52
Voldsutøvende kvinner	9
Ungdom	
Barn	
Voldsutsatte kvinner	7
Voldsutsatte menn	
Klienter i behandling ved årets begynnelse	31
Nye klienter i 2015 – begynt i behandling	58
Behandlingskontakt totalt	89

Familiesaker *	0
Antall klienter på venteliste pr. 31.12.2015	0

* Med familiesaker mener vi klientsaker der vi har arbeidet med flere enn én person fra samme familie samtidig.

ATV Asker og Bærum

ATV Asker og Bærum er finansiert med midler fra staten ved Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). Kontorets mandat er behandling av utøvere av vold i nære relasjoner, og i noen grad deres familier. Kontoret prioriterer utøvere som har barn. Kontoret er samlokalisert med ATV Oslo og stiftelsesledelsen på Lilletorget 1 i Oslo. ATV Asker og Bærum har to ansatte psykologer, i totalt to årsverk. Klienter som henvender seg, vurderes for tilbud om psykologisk behandling, enten individuelt eller i gruppe. Grunnet samlokalisering med ATV Oslo kan kontoret tilby gruppebehandling sammen med klienter fra region Oslo. I 2015 har kontoret drevet gruppe sammen med en terapeut fra ATV Oslo.

I tillegg til utøverbehandling, tilbyr kontoret inntil fem samtaler med partnere til voldsutøverene. På den måten får man et mer helhetlig inntrykk av familiens livssituasjon, og er bedre i stand til å gi et riktig behandlingstilbud, samt på en bedre måte ivareta familiens sikkerhet. Voldsutsatte partnere kan også få et tilbud om psykologisk behandling over lengre tid dersom det er kapasitet til dette.

Samarbeidspartnere i Asker og Bærum har vært prioritert i 2015. ATV Asker og Bærum har videreført et godt samarbeid med barneverntjenesten i Bærum, og videreutviklet samarbeidet med barneverntjenesten i Asker. Samarbeidet med Asker og Bærum politidistrikt er videreført, konkretisert ved at kontoret har tatt inn flere saker med påtaleunntatelse med behandling hos ATV som vilkår for dom. ATV Asker og Bærum har også opprettholdt sin rolle i Ressursbanken i Bærum kommune, hvor fokus er å utvikle samarbeid om voldssaker i kommunen, samt å øke kompetansen om voldsarbeid i en tverrfaglig sammenheng.

Veiledningsarbeidet er intensivert i 2015. Kontoret har veiledet ATV Jönköping med ca. syv samlinger i året, to team fra Grünerløkka barneverntjeneste med seks deltakere en gang pr måned, gitt individuell veiledning av ansatte fra Oslo kritesenter, og veiledning av Frelsesarmeen. ATV Asker og Bærum har også drevet undervisning og kursing for ulike instanser gjennom 2015.

Klientaktivitet ATV Asker og Bærum

	2015
Nye klienthenvelser i 2015 – totalt	47
Fordeling kjønn/alder	
Voldsutøvende menn	28
Voldsutøvende kvinner	3
Voldsutøvende ungdom	9
Voldsutsatte barn	2
Voldsutsatte kvinner	5
Voldsutsatte menn	0
Klienter i behandling ved årets begynnelse	20
Nye klienter i 2015 – begynt i behandling	21
Behandlingskontakt totalt	41

Familiesaker *	5
Antall klienter på venteliste pr. 31.12.2015	0

* Med familiesaker mener vi klientsaker der vi har arbeidet med flere enn én person fra samme familie samtidig.

ATV Drammen

ATV Drammen finansieres av kommunene Drammen, Lier, Nedre Eiker og Øvre Eiker, hvor to årsverk er finansiert av Drammen kommune, og ett årsverk er finansiert av Lier, Nedre Eiker og Øvre Eiker kommune. ATV Drammen har i perioden april til desember 2015 hatt noe redusert drift grunnet sykefravær. Kontorets mandat er å bidra til reduksjon av vold ved å tilby behandling til voksne og unge utøvere. Med unge utøvere menes det utøvere mellom 16 og 23 år. ATV Drammen har hatt tilbud til ungdom med volds- og aggresjonsproblemer helt siden kontoret ble etablert i 1996, og har utviklet en egen metodikk knyttet til dette arbeidet. Kontoret tilbyr både individuell behandling og gruppebehandling. Etterspørselen etter behandlingstilbudet ved kontoret har også i år vært stor.

Kontoret har i 2015 mottatt støtte fra Justisdepartementet til et forebyggende prosjekt mot kjærestevold blant ungdom, «Rødt kort» - prosjektet. Prosjektet har bidratt til at kontoret har kunnet gi et bredere og nytt tilbud til ungdom. «Rødt kort» - prosjektet er nærmere beskrevet i kapitlet «Kunnskapsutviklingsprosjekter i ATV».

Utover det kliniske arbeidet driver ATV Drammen også med utadrettet virksomhet. Formålet er å øke bevisstheten om vold i nære relasjoner, samt øke andre aktørers kompetanse på området slik at de kan jobbe med dette på en god måte. Arbeidet er fordelt på undervisning, kurs, konsultasjon og veiledning.

Klientaktivitet ATV Drammen

	2015
Nye klienthenvendelser i 2015 – totalt	60
Fordeling kjønn/alder	
Voldsutøvende menn	27
Voldsutøvende kvinner	8
Voldsutøvende ungdom	13
Voldsutsatte barn	3
Voldsutsatte kvinner	9
Voldsutsatte menn	0
Klienter i behandling ved årets begynnelse	12
Nye klienter i 2015 – begynt i behandling	30
Behandlingskontakt totalt	42

Familiesaker *	2
Antall klienter på venteliste pr. 31.12.2015	5

* Med familiesaker mener vi klientsaker der vi har arbeidet med flere enn én person fra samme familie samtidig.

ATV Vestfold

ATV Vestfold er finansiert med midler fra staten ved Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). Initiativtagere til ATV i Vestfold var familievoldsteamet i Vestfold som ønsket et best mulig tilbud til befolkningen i familievoldssaker. Familievoldsteamet besto av representanter fra krisesenteret, barnevernet, familievernkontoret og familievoldskoordinator i Politiet. ATV Vestfold åpnet i mai 2005 og er primært et tilbud til menn som utøver vold i nære relasjoner. Gjennom året har det arbeidet fire psykologer ved kontoret fordelt på 2,8 årsverk.

ATV Vestfold gir tilbud om både gruppeterapi og individuell terapi til voksne (primært menn) som utøver vold i sin familie. Menn med barn prioriteres når det er venteliste. I samtalene med voldsutøver legges det vekt på å trekke inn barneperspektivet og farsrollen/foreldrerollen. Etter de innledende vurderingssamtalene med klientene får klientens partner tilbud om en samtale med klientens terapeut. Dersom partneren selv har behov for terapi, henvises hun/han videre til Partnertjenesten. Partnertjenesten består av to terapeuter ved Familievernkontoret i Vestfold og er et samarbeidsprosjekt mellom Familievernkontoret og ATV Vestfold. Kontoret har faste samarbeidsmøter med Partnertjenesten ca. seks ganger i året.

ATV Vestfold har også et familiebehandlingstilbud til familier som har opplevd vold i sin egen familie. Som oftest er det mødre og barn/ungdom som kommer til familiesamtalene. ATV Vestfold forsøker på denne måten å ha et tilbud til hele familien i familievoldssaker (jfr. målsetting om utvikling av familieperspektivet). Tilbudet til barn og deres familie ble opprettet i 2006. I tilknytning til dette fikk ATV Vestfold en stillingsutvidelse på 20 %.

I tillegg til individuell terapi har ATV Vestfold hatt fire grupper i 2015. To grupper har bestått av menn som utøver vold mot partner, såkalt Ikkevolds-gruppe. To grupper har bestått av menn som blir for sinte på/aggressive mot barna sine. I disse gruppene har tema vært tilknytning til egne barn samt tilknytning til andre relasjoner som egne foreldre og partnere (metode som er blitt brukt er Circle of Security-P (COS-P)) og mentalisering. Mentalisering vil si klientenes forståelse av barna sine og evne til å reflektere over barnas perspektiver (metode som blant annet er blitt brukt er PDI (Parent Development Interview)).

Klientaktivitet ATV Vestfold

	2015
Nye klienthenvelser i 2015 – totalt	82
Fordeling kjønn/alder	
Voldsutøvende menn	50
Voldsutøvende kvinner	5
Voldsutøvende ungdom	6
Voldsutsatte barn	1
Voldsutsatte kvinner	20
Voldsutsatte menn	0
Klienter i behandling ved årets begynnelse	19
Nye klienter i 2015 – begynt i behandling	58
Behandlingskontakt totalt	77

Familiesaker *	1
Antall klienter på venteliste pr. 31.12.2015	5

* Med familiesaker mener vi klientsaker der vi har arbeidet med flere enn én person fra samme familie samtidig.

ATV Telemark

ATV Telemark er finansiert med midler fra staten ved Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). Kontorets mandat er behandling av utøvere av vold i nære relasjoner, og i noen grad deres familier. ATV Telemark har i 2015 hatt 2 årsverk fordelt på 100% stillinger.

ATV Telemark hadde i januar redusert kapasitet på grunn av en sykemelding som ble forlenget fra 2014. Kontoret har hatt full bemanning fra februar 2015. Kontorets oppdrag er å tilby behandling til voksne (primært menn) med volds og aggresjonsproblematikk i nære relasjoner. Ved ledig kapasitet gir vi også tilbud voldsutsatte voksne (primært kvinner) og barn. Kontoret har gjennomført 2 grupper i 2015 for foreldre, hvorav den ene, eller begge, har utøvet vold overfor sine barn. Metoden som er benyttet til dette er Circle of Security (COS - P) hvor fokuset i stor grad er på viktigheten av den gode tilknytningen mellom foreldre og barn og evnen til å forstå barnets signaler, atferd og behov. ATV Telemark har hatt regelmessig samarbeid med andre instanser som er direkte knyttet til klientvirksomheten som for eksempel barneverntjenester, leger, psykisk helsevern osv.

ATV Telemark fikk i april besøk av familie og kulturkomiteen på Stortinget hvor vi fikk mulighet til å presentere kontoret sitt arbeide. I juni fikk ATV Telemark, sammen med direktøren i ATV, Marius Råkil, en invitasjon til samme komite på Stortinget hvor informasjon om ATV sitt arbeid og skadevirkninger knyttet til vold i nære relasjoner ble utdypet ytterligere.

Kontoret har gitt veiledning til enkelte barnevernstjenester i fylket både gjennom møter på ATV Telemark sitt kontor og gjennom veiledning på telefon. Som i tidligere år har ATV Telemark brukt tid på undervisning og veiledning. ATV Telemark er inne i en avsluttende fase i samarbeidet med DIAKONOVA hvor vi har bidratt med undervisning og utvikling av samtalemetodikk til bruk for kirkens ansatte i samtaler med foreldre som forbereder dåp av sine barn.

Klientaktivitet ATV Telemark

	2015
Nye klienthenvelser i 2015 – totalt	103
Fordeling kjønn/alder	
Voldsutøvende menn	42
Voldsutøvende kvinner	7
Voldsutøvende ungdom	04
Voldsutsatte barm	19
Voldsutsatte kvinner	30
Voldsutsatte menn	1
Klienter i behandling ved årets begynnelse	23
Nye klienter i 2015 – begynt i behandling	58
Behandlingskontakt totalt	81

Familiesaker *	20
Antall klienter på venteliste pr. 31.12.2015	0

* Med familiesaker mener vi klientsaker der vi har arbeidet med flere enn én person fra samme familie samtidig.

ATV Arendal

ATV Arendal gir behandlingstilbud til innbyggerne i Arendal, Grimstad, Froland, Vegårdshei, Åmli, Tvedestrand og Risør kommune i Aust-Agder. Disse kommunene finansierer ATV Arendal, sammen med staten, ved Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet (BLD). Kontoret har to ansatte i hele årsverk. I 2015 har kontoret hatt en langtidssykemelding og derfor hatt en engasjementsstilling, slik at den daglige driften har kunnet bli opprettholdt. Høsten 2015 hospiterte en psykologspesialist fra Akuttambulanseteam ved Sørlandet Sykehus Arendal hos ATV Arendal en kort periode.

Behandlingstilbudet hos ATV Arendal er primært for utøvere av vold i nære relasjoner. Klientene mottar behandlingen individuelt, og/eller i gruppe. ATV Arendal har hatt klienter på venteliste i første kvartal, grunnet langtidssykemeldingen. Kontoret har avholdt kurs i foreldreveiledningsprogrammet Circle of Security (COS) for fire foreldre i 2015.

ATV Arendal vektlegger og prioriterer samarbeid. Dette gjøres på flere måter. Kontoret signaliserer til ulike samarbeidspartnere at kontoret kan kontaktes for råd og veiledning i alle saker, som vedrører vold i nære relasjoner. ATV Arendal er koordinator i et tverretattlig team, bestående av politi, barnevern, krisesenter, familiekontor, advokat og NAV. Teamets funksjon er å bistå voldsutsatte med informasjon, og tilrettelegge for nødvendige tiltak. Kontoret informerer om ATV Arendals tilbud, og sprer kunnskap om vold i nære relasjoner. ATV Arendal har i 2015 hatt samarbeid med Krisesenteret, Kriminalomsorg i frihet (KIF), Barnevernstjenesten og Familiesenteret i Grimstad.

Klientaktivitet Arendal

	2015
Nye klienthenvelser i 2015 - totalt	66
Fordeling på kjønn/alder	
Voldsutøvende menn	59
Voldsutøvende kvinner	1
Voldsutøvende ungdom	2
Voldsutsatte barn	2
Voldsutsatte kvinner	1
Voldsutsatte menn	1
Klienter i behandling ved årets begynnelse	13
Nye klienter i 2015 – begynt i behandling	37
Behandlingskontakt totalt	50

Familiesaker*	0
Antall klienter på venteliste pr. 31.12.15.	0

*Med familiesaker mener vi klientsaker, der vi har arbeidet med mer enn én person fra samme familie, samtidig.

ATV Kristiansand

ATV Kristiansand er finansiert av Kristiansand kommune og staten ved Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). Kontoret har i oppdrag å tilby behandling til menn og kvinner som utøver vold i nære relasjoner, samt å ta imot en mindre andel ungdom med volds- og aggresjonsproblemer. Kontoret var ute av drift i perioden september 2014 til januar 2015 og hadde derfor ingen klienter i behandling ved årets begynnelse. Det arbeider en psykoterapeut og en psykolog ved kontoret, fordelt i to hele årsverk. I starten av året var hovedfokuset ved kontoret å få i gang et behandlingstilbud og gjøre det kjent at ATV Kristiansand igjen var i drift. Nye brosjyrer ble trykket opp distribuert til samtlige legekontorer i Kristiansand i tillegg til andre relevante instanser som Familievernkontoret, Barnevernstjenesten, ABUP, DPS og politiet. Kontoret inviterte flere instanser til møter og har i løpet av året vært i dialog med Krisesenteret i Vest Agder, Familievernkontoret, Distrikts Psykiatrisk senter Solvang (DPS), Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress (RVTS), Agder barne-og-ungdomspsykiatrisk poliklinikk (ABUP) Kriminalomsorgen og Barnevernstjenesten. Som resultat har ATV Kristiansand mottatt flere henvisninger fra barnevernstjenesten i tillegg til ABUP, Familievernkontoret og friomsorgen. ATV Kristiansand har også opprettet en samarbeidsavtale med Familievernkontoret. Videre har kontoret fortsatt samarbeidet med Kristiansand fengsel som innebærer at kontoret stiller på informasjonsmøter for innsatte.

ATV Kristiansand hadde to studiebesøk i løpet av 2015. Den interdepartementale arbeidsgruppen om vold i nære relasjoner var på studiebesøk i oktober. Tre studenter ved Universitetet i Agder med praksis i barnevernstjenesten var på studiebesøk i november.

I forbindelse med utarbeidelse av en kriminalitetsforebyggende plan i Kristiansand kommune, deltok kontoret i en tverrfaglig prosjektgruppe hvor det ble diskutert blant annet hvilke tiltak og samarbeid som bør forsterkes i forhold til vold i nære relasjoner.

ATV Kristiansand har i 2015 også drevet utadrettet virksomhet. Kontoret har holdt to temakvelder om vold i nære relasjoner på Solholmen overgangsbolig. I samarbeid med barnevernstjenesten har kontoret arbeidet med å tematisere vold i nære relasjoner med skoleelever, henholdsvis femte klasse ved

Kristiansandsskoler, hvor det blant annet er vist filmen *Sinna mann* ved fire skoler i løpet av vårparten og høsten. ATV Kristiansand inngikk avtale om veiledning for Loland behandlingssenter (Borgestadklinikken) og for Vest Agder Krisesenter.

Klientaktivitet Kristiansand

	2015
Nye klienthenvelser i 2015 – totalt	37
Fordeling kjønn/alder	
Voldsutøvende menn	27
Voldsutøvende kvinner	6
Voldsutøvende ungdom	2
Voldsutsatte barn	0
Voldsutsatte kvinner	1
Voldsutsatte menn	1
Klienter i behandling ved årets begynnelse	0
Nye klienter i 2014 – begynt i behandling	24
Behandlingskontakt totalt	24

Familiesaker *	2
Antall klienter på venteliste pr. 31.12.2015	0

* Med familiesaker mener vi klientsaker der vi har arbeidet med flere enn én person fra samme familie samtidig.

ATV Stavanger

ATV Stavanger samfinansieres av 4 kommuner og staten ved Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). Kontoret har i 2015 driftet to prosjekter, finansiert av Justisdepartementet og Egmontfondet (se «Kunnskapsutviklingsprosjekter i ATV»). Gjennom året har det arbeidet seks psykologer og tre terapeuter med annen bakgrunn ved kontoret, fordelt på 7,7 årsverk. ATV Stavanger yter behandlingstilbud til både barn, voksne utsatte og voksne utøvere av vold i nære relasjoner. Tilbudet til voksne utsatte og barn finansieres av Stavanger kommune, Sandnes kommune og Randaberg kommune. I 2015 kom også Sola kommune inn og etablerte en avtale med kontoret.

ATV Stavanger tilbyr både individuell behandling og gruppebehandling. I 2015 gjennomførte kontoret to barnegrupper, to mødregrupper, to grupper for voldsutøvende menn og to grupper for voldsutsatte kvinner. Videre ble det avholdt et kurs for unge foreldre som har vokst opp med vold; «Bryt Voldsarven»

ATV Stavanger har etablert og formalisert et nært samarbeid med barnevern og familievern. For barnevernet betyr det faste møter mellom ledelsen i ATV Stavanger og barnevernet, en felles årlig fagdag, samt utvikling av en felles mal i samarbeidssaker. ATV og familievernkontoret i Sør-Rogaland har et tett og formalisert samarbeid. To ganger i året møtes behandlerteam fra ATV og familievernet. Det arrangeres også en felles fagdag i året for alle terapeutene som jobber på de to stedene. ATV Stavanger har et ansvar for kommunal kompetanseoppbygging for kommunene Sandnes, Randaberg og Sola. ATV Stavanger bidrar årlig med henholdsvis fire og to fagdager for kommunalt ansatte i Sandnes, Randaberg og Sola. Totalt ble det gjennomført 7 slike kommunale fagdager i 2015.

2015 viser en omfattende virksomhet både innen behandlingsarbeidet, samarbeid med andre kommunale instanser (i særlig grad barnevernet) og annen utadrettet virksomhet.

Klientaktivitet ATV Stavanger

	2015
Nye klienthenvendelser i 2015 – totalt	249
Fordeling kjønn/alder	
Voldsutøvende menn	72
Voldsutøvende kvinner	32
Voldsutøvende ungdom	1
Voldsutsatte barn	45
Voldsutsatte kvinner	88
Voldsutsatte menn	11
Klienter i behandling ved årets begynnelse	102
Nye klienter i 2015 – begynt i behandling	229
Behandlingskontakt totalt	331

Familiesaker *	59
Antall klienter på venteliste pr. 31.12.2015	15

* Med familiesaker mener vi klientsaker der vi har arbeidet med flere enn én person fra samme familie samtidig.

ATV Tromsø

ATV Tromsø samfinansieres av Tromsø kommune og staten ved Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). ATV Tromsø har mandat til å gi behandlingstilbud til kvinner og menn som er bosatt i Tromsø kommune og som utøver vold i nære relasjoner, og deres familier. I 2015 har det vært ansatt tre psykologer og en familieterapeut ved kontoret, fordelt på 3,2 årsverk. I januar og februar hadde ATV Tromsø en psykologstudent i hovedpraksis. Kontoret har arbeidet med å implementere en metode: «Abuse Clarification Process». Metoden ble opprinnelig utviklet i USA for familiearbeid i overgrepssaker, og ble implementert i voldssaker hos ATV Tromsø.

Henvendelsene til kontoret har omhandlet ulike type vold, 55 % av henvendelsene handlet om partnervold, 33 % om vold mot barn eller om vold mot både partner og barn. ATV Tromsø har registrert henvendelser fra 11 ulike instanser. Mer enn 1/3 av klientene har henvendt seg selv. Grunnet sykemeldinger ved kontoret har noe færre klienter enn normalt fått behandlingstilbud i 2015. ATV Tromsø har hatt kontakt med fagpersoner fra andre kommuner i Troms fylke som ønsker å henvise klienter til kontoret. At ATV Tromsø ikke kan gi tilbud om behandling utenfor kommunegrensene ble diskutert på møte til Rådmannsutvalget for 6 kommuner i Nord-Troms den 7. desember. Dette ble også drøftet i et møte på kontoret med statsråd Solveig Horne og daværende varaordfører Anni Skogman den 11.8.2015.

I samarbeid med forebyggende helsetjenester i Tromsø Kommune har kontoret gjennomført ett «Bryt Voldsarven» kurs for småbarnsforeldre og blivende foreldre som selv har vokst opp med vold. ATV Tromsø har gjennomført flere undervisnings- og veiledningsoppdrag i løpet av 2015, blant annet undervist om ivaretagelse av hjelperen for Allmennlegetjenesten, om voldsspesifikkbehandling for psykologistudenter og om vold i nære relasjoner for sosionom- og barnevernsstudenter.

ATV Tromsø er medlem av et lokalt samarbeidsnettverk som omfatter instanser som jobber med vold i nære relasjoner i Tromsø, på både statlig og kommunalt nivå. Det er formalisert ramme for samarbeid mellom barneverntjenesten og ATV Tromsø – som ofte defineres som tiltak i familier der det har vært vold. ATV Tromsø var i 2015 en del av en konferansegruppe (bestående bl.a. av RVTS Nord,

barneverntjenesten og Statens Barnehus) som jobbet med å forberede «Januarkonferanse om vold og seksuelle overgrep».

Kontorleder ved ATV Tromsø har hatt ansvar for et samarbeidsprosjekt mellom ATV og det tsjekkiske departementet for menneskerettigheter. Prosjektet «Domestic and Gender-based Violence & Mainstreaming Gender Equality and Promoting Work-Life Balance» omfatter veiledning og undervisning på konferanser (se «Internasjonale samarbeidsprosjekter»).

Klientaktivitet ATV Tromsø

	2015
Nye klienthenvendelser i 2015 – totalt	60
Fordeling kjønn/alder	
Voldsutøvende menn	37
Voldsutøvende kvinner	16
Voldsutøvende ungdom	4
Voldsutsatte barn	1
Voldsutsatte kvinner	2
Voldsutsatte menn	
Klienter i behandling ved årets begynnelse	42
Nye klienter i 2015 – begynt i behandling	30
Behandlingskontakt totalt	72

Familiesaker *	3
Antall klienter på venteliste pr. 31.12.2015	0

* Med familiesaker mener vi klientsaker der vi har arbeidet med flere enn én person fra samme familie samtidig.

ATV Bergen

ATV Bergen samfinansieres av Bergen kommune og staten ved Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD). ATV Bergen ble opprettet våren 2013. Kontoret har i 2015 bestått av fire psykologer i vårsemesteret fordelt på 2.9 årsverk, og i høstsemesteret tre psykologer fordelt på 2.9 årsverk.

ATV Bergens mandat inkluderer både de som utøver vold og de som utsettes for vold i nære relasjoner, og behandlingstilbudet gis til innbyggere i Bergen kommune. ATV Bergen har tilbakelagt sitt andre hele driftsår. Et viktig mål har vært å opprettholde en stabil klinisk drift med et allsidig tilbud, i form av individuell terapi, gruppeterapi, partnersamtaler og konsultasjoner. ATV Bergen har i 2015 hatt spesielt fokus på å gi et tilbud til hele familien der det er indisert, noe som vises i at det er gjennomført flere slike familiesamtaler i 2015 sammenlignet med året før.

ATV Bergen får mange henvendelser som faller utenfor ATV Bergens mandat. I mange av disse sakene har vi allikevel tilbudt noen konsultasjoner. Det har vært viktig å betjene alle henvendelser på en god måte, og kunne vise til andre deler av hjelpeapparatet.

Antallet henvendelser til ATV Bergen i 2015 tyder på at kontorets behandlingstilbud begynner å bli godt kjent for mange av våre samarbeidspartnere, og at tilbudet når ut til mange av de som har behov for å benytte våre tjenester.

Den kliniske virksomheten ved ATV Bergen i 2015 har bestått av individuell behandling, partnersamtaler, familiesamtaler og ulike gruppetilbud. Gruppetilbudet har bestått i en gruppe for voldsutøvende menn, en flerfamiliegruppe organisert og driftet sammen med familievernkontorene i Bergen (voldsutsatte barn og trygg omsorgsperson) og en gruppe for utsatte kvinner med fokus på stabilisering og bearbeiding av voldserfaringer.

ATV Bergen har hatt undervisningsoppdrag og det er blitt arrangert to kurs, med stor oppslutning.

Klientaktivitet ATV Bergen

	2015
Nye klienthenvendelser i 2015 – totalt	124
Fordeling kjønn/alder	
Voldsutøvende menn	66
Voldsutøvende kvinner	12
Voldsutøvende ungdom	3
Voldsutsatte barn	11
Voldsutsatte kvinner	30
Voldsutsatte menn	2
Klienter i behandling ved årets begynnelse	51
Nye klienter i 2015 – begynt i behandling	70
Behandlingskontakt totalt	121

Familiesaker *	18
Antall klienter på venteliste pr. 31.12.2015	12

* Med familiesaker mener vi klientsaker der vi har arbeidet med flere enn en person fra samme familie samtidig.

Samarbeid med familievernet i Norge

I tilskudds brevet fra BLD til ATV for 2015 er en sentral føring at samarbeidet mellom ATV og familievern tjenestene/Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) skal videreføres og videreutvikles for å styrke kompetansen og behandlingsskapiteten på familievoldsområdet. ATV har lang tradisjon for samarbeid med familievernet.

Samarbeid på nasjonalt plan (Bufdir)

ATV samarbeidet i 2014 med Bufdir om utarbeidelse av to planer: «Plan for utvikling og styrking av behandlingstilbudet til barn som har vært utsatt for vold og overgrep i nære relasjoner og til unge voldsutøvere» og «Plan for utvikling og styrking av familievernets tilbud til utøvere av vold i nære relasjoner». ATV skal i fortsettelsen av dette inngå i arbeidsgruppen ved Enerhaugen familievernkontor / Nasjonalt voldsteam for familievernet, som skal utarbeide en implementeringsplan på bakgrunn av de to nevnte planene. Dette arbeidet forventes startet opp i løpet av våren 2016. Av andre samarbeidsprosjekter kan nevnes:

- På invitasjon fra Bufdir har ATV i 2015 sittet i referansegruppen for et studie av menn utsatt for vold i nære relasjoner.
- I november 2015 ble den 5. Nordiske konferanse om vold og behandling arrangert med 870 deltakere. ATV arrangerte konferansen i samarbeid med Bufdir.

- Det er også blitt laget en prosjektskisse for et samarbeid mellom familievernnet og ATV om et utviklingsarbeid ift tilbud til ungdom med volds- og aggresjonsproblemer.

Samarbeid på lokalt plan

ATV Oslo

ATV Oslo har hatt et godt samarbeid med Familievernkontoret både på Enerhaugen og Christiania Torv. Det vært avholdt en felles fagdag med Christiania Torv familiekontor. Det har foreløpig ikke vært kontakt med det tredje familiekontoret i Oslo; Homansbyen. Det har vært jevnlige møter med leder på kontoret på Enerhaugen og ATV Oslo har forventet opprettelsen av det nye voldstemaet i familievernnet som er etablert på Enerhaugen. Dette arbeidet kom ikke i gang i 2015. Det er blitt laget rutiner for henvisning av klientsaker mellom kontorene, og det har vært noen pilotsaker hvor både ATV og Familievernnet gir et tilbud inn i den samme familien. ATV og familievernnet holder hverandre gjensidig oppdatert på de gruppetilbudene som tilbys til klienter. Det er en uttrykt målsetning fra både familievernnet og ATV at det gjennom klinisk praksis skal bli forsøkt å tydeliggjøre kriterier for klientseleksjon, slik at klienter med voldsproblematikk får et best mulig faglig forsvarlig tilbud for sine problemer. Dette vil kreve et tettere og mere forpliktende samarbeid mellom ATV og familiekontorene om klienter som er berørt av vold i nære relasjoner. Det er en målsetning å utarbeide konkrete skriftlige samarbeidsavtaler i løpet av 2016.

ATV Nedre Romerike

ATV Nedre Romerike er engasjert som veileder for Familievernkontoret på Nedre Romerike. ATV og familievernnet har sammen deltatt i forsamlinger med klienter henvist for vold fra for eksempel barneverntjenesten, i tillegg til å henvise klienter til hverandre.

ATV Asker og Bærum

I 2014 ble samarbeidet med familievernnet høyt prioritert, og samarbeidet ble opptrappet og konkretisert i 2015. ATV Asker og Bærum arrangerte en felles fagdag med Christiania Torv Familiekontor i 2015, som ett ledd i den utvidede samarbeidsrelasjonen. Dette har ført til bedring i samarbeid rundt klienter mellom familievernnet og ATV Asker og Bærum, og en økning i antall klienthenvendelser fra dette familievernkontoret.

ATV Drammen

ATV Drammen har et godt etablert samarbeid med familievernkontorene i Drammen og Kongsberg (FDK). Samarbeidet på et mer overordnet nivå består i fagutvikling om vold i nære relasjoner fra ATV til FDK; Eksempelvis via felles fagdager eller konsultasjon etter behov. I tillegg er samarbeidet orientert om klientvirksomheten. ATV Drammen har kun tilbud til utøvere, og kan henvise utsatte til FDK. FDK på sin side kan henvise utøvere til ATV, unge og voksne som trenger noe mer enn det rammene ved FDK kan tilby. Det er også mulighet for veiledning fra ATV i konkrete voldssaker. Formalisert samarbeidsavtale foreligger.

ATV Vestfold

Ved ATV Vestfold vil partneren til voldsutøveren henvises videre til Partnertjenesten hvis hun / han selv har behov for terapi. Partnertjenesten består av to terapeuter ved Familievernkontoret i Vestfold og er et samarbeidsprosjekt mellom Familievernkontoret og ATV Vestfold. I løpet av 2015 har ATV Vestfold hatt seks samarbeidsmøter med Partnertjenesten. ATV Vestfold har to faste undervisninger i året der ATV kommer til Familievernkontoret i Vestfold. I tillegg samarbeider ATV Vestfold og Familievernkontoret i Vestfold (en psykolog fra hvert kontor) om å arrangere kurset «Bryt Voldsarven» (utviklet ved ATV Stavanger).

ATV Telemark

I 2015 startet ATV Telemark og Grenland familiekontor et målrettet samarbeid hvor det ble skrevet en samarbeidskontrakt. Dette innebærer at de skal ha regelmessige kontaktpunkter. Det er under planlegging å starte et gruppetilbud «Bryt Voldsarven». Dette er et tidlig forebyggende tiltak for å hindre at volden som de voksne selv har vært utsatt for, men ikke utøvet, skal fortsette i generasjoner.

ATV Arendal

ATV Arendal har siden etableringen i januar 2009 hatt samarbeid med Familiekontoret i Aust Agder. I tiden frem til nå har det blitt prøvd ut ulike måter å samarbeide på. I samarbeidsprosessen har det utviklet seg en gjensidig henvisningspraksis. ATV henviser mødre med voldsproblematikk til Familiekontorets kvinnegruppe, mens Familiekontoret henviser menn med voldsproblematikk til ATV Arendal. Det er gjort en avtale om at partnerne til ATV sine klienter kan få et behandlingstilbud på Familiekontoret. Familiekontoret og ATV har månedlige samarbeidsmøter der felles klienter/par blir diskutert. I tillegg gjennomføres det felles samtaler med par i enkeltsaker, der dette vurderes som hensiktsmessig.

ATV Kristiansand

ATV Kristiansand og Familievernkontoret hadde et innledende samarbeidsmøte i februar 2015. Her presenterte de nyansatte på ATV seg og samarbeidsområder og henvisnings prosesser ble diskutert. Kontorleder på ATV Kristiansand og leder på Familievernkontoret møttes jevnlig i løpet av 2015 og formaliserte en samarbeidsavtale mellom kontorene. Samarbeidsavtalen omhandler gjensidig henvisning, informasjonsdeling og klinisk samarbeid om saker og andre faglige samarbeidsområder der målet er å utvikle og dele kompetanse og erfaring som for eksempel fagdager, kurs og gruppebehandling. ATV henviser voldsutsatte til familievernnet. ATV henviser også voldsutøver og partner til parterapi der utøver har nyttiggjort seg ATV behandling i tilstrekkelig grad til at parterapi er hensiktsmessig. Familievernnet henviser utøvere til ATV. Familievernkontoret og ATV ser også på muligheten om å opprette et samarbeid i gruppebehandling av voldsutøvere.

ATV Stavanger

ATV og familievernkontoret i Sør-Rogaland har et tett og formalisert samarbeid. To ganger i året møtes behandlerteam fra ATV og familievernnet. Det arrangeres også en felles fagdag i året for alle terapeutene som jobber på de to stedene. ATV tilbyr hospitering for terapeuter fra familievernkontoret, og i 2015 fulgte en av familierapeutene ATVs gruppe for voldsutøvende menn i 8 uker. To av terapeutene der har blitt opplært i Isdal/ATV sin gruppemodell for voldsutøvere, og vil starte opp en slik gruppe ved familievernkontoret på Bryne. Terapeuter fra familievernkontoret og ATV har valgt ut saker der de jobber sammen om familien. Det er her fokus på hvordan det skal sikres gode overføringer fra familievernnet til ATV, og omvendt. Det prøves også ut at terapeuter fra ATV kommer inn (på familievernkontoret) i en fase av familievernets arbeid med en familie. Målet med arbeidet er å utvikle terapeutiske arbeidsmodeller som kan anvendes i flere saker.

ATV Tromsø

ATV Tromsø har vært i dialog med Familievernkontoret i Tromsø angående henvisningsrutiner mellom instansene. ATV Tromsø har i 2015 samarbeidet med Familievernkontoret i flere kliniske saker etter Abuse Clarification Process - metoden (Avklaringsprosess etter vold/overgrep). Metoden er opprinnelig utviklet i USA for familiearbeid etter seksuelle overgrep og ATV Tromsø har implementert metoden i voldssaker. Metoden går i korthet ut på at den som har utøvd vold eller overgrep, som en del av sin terapi, skriver et brev til barna. Brevet skal inneholde 4 bestemte temaer, der det viktigste er at den som har utøvd vold klarer å formidle at han/hun tar ansvar for volden. Hensikten med metoden er både at den som har utøvd volden skal få økt innsikt og erkjennelse av egen voldsbruk, og at de berørte barna skal fratras følelse av skyld og ansvar. ATV Tromsø og Familievernkontoret i Tromsø har hatt en fagdag om metoden og videreutvikling av denne.

ATV Bergen

ATV Bergen tilbyr, i samarbeid med familievernkantorene i Bergen, et gruppetilbud for barn og unge som har opplevd vold i familien. Barna kommer sammen med den av foreldrene som ikke har utøvd vold. I 2015 deltok i alt 5 mødre og 7 barn i gruppen, som blir ledet av en terapeut fra ATV og to terapeuter fra familievernet. Familiene rekrutteres fra ATV sine klienter, så vel som fra familievernets. ATV Bergen og Familiekantorene i Bergen har en målsetting om å fortsette å drive slike grupper sammen, og oppstart av ny gruppe starter i februar 2016. Leder ved ATV har faste treffpunkt med lederne av de tre familievernkantorene i Bergen to ganger i året. I disse møtene oppdaterer vi hverandre på aktuell status, orienterer hverandre om utviklingsprosjekt og drøfter tilstøtende faglige utfordringer.

KUNNSKAPSUTVIKLINGSPROSJEKTER I ATV

«Rødt kort» prosjektet - forebyggende tiltak mot kjærestevold

Høsten 2015 mottok ATV Drammen midler fra Justisdepartementet til et prosjekt om forebyggende tiltak mot kjærestevold. Prosjektet varer frem til 01.09.2016. Tiltaket er todelt. Det innebærer både aggresjonskurs for ungdom i videregående alder, samt kompetanseheving/ veiledning hos blant annet konfliktrådene og forebyggende enhet ved politiet i Søndre Buskerud. Takket være dette prosjektet har ungdommene i vårt nedslagsfelt hatt muligheten til å motta et bredere, og også et nytt tilbud. Prosjektet har en egen stilling knyttet til dette arbeidet. Det ble søkt inn 10 ungdommer til kurset, som startet i oktober. Fire ungdommer gjennomgikk kurset i gruppeformat, og én ungdom hadde individuell gjennomføring av kurset. Fem av ungdommene ble henvist videre fordi de ikke var i prosjektets målgruppe.

Prosjektet er i henhold til fremdriftsplanen. For å forebygge vold i nære relasjoner er det viktig å gi ungdommer med voldsproblemer i det offentlige rom alternativer til vold, før de tar volden med seg inn i voksen alder og fremtidig familie. I «Rødt kort» prosjektet samarbeides det blant annet med konfliktrådene i Oslo og Akershus, og Buskerud samt forebyggende enhet i politiet for å bekjempe kjærestevold.

«Si det videre»

Alternativ til Vold Oslo og Asker og Bærum ble mai 2015 tildelt prosjektmidler fra Bufdir til utvikling og gjennomføring av informasjonssamtaler med barn. Prosjektet er tidsavgrenset fra og med september 2015 til september 2016, men med en overordnet målsetting om at informasjonssamtaler med barna skal bli en del av det ordinære behandlingstilbudet på ATV. Majoriteten av voldsutøverene ATV møter har barn, og mange av dem er under 18 år. Vi vet at volden mellom de voksne også rammer barna og volden er en krenkelse av barns grunnleggende rettigheter. I dette prosjektet ønsker vi å undersøke hvordan ATV og andre som arbeider med voldsproblematikk, best kan ivareta barnas informasjonsbehov på en trygg måte.

Barna til voldsutøverene trenger informasjon både om hvordan det kan være å leve med familievold, samt få kunnskap om behandlingen til forelderen som får et tilbud på ATV. Informasjonssamtaler med barn innebærer mange dilemma knyttet til sikkerhet, taushetsplikt, samarbeid mellom flere behandlere og flere foresatte. Disse problemstillingene vil bli grundig undersøkt i prosjektet og vil kunne ut i en veileder knyttet til informasjonssamtaler med barn. Metoden innebærer både individuelle samtaler med foreldre (utøver og utsatt) og barna (6-18 år), samt familiesamtale med alle de involverte til stede.

«Si det som det er!» - voldsforebygging i ungdomsskolen

«Det er et kjempeviktig tema dere tar opp, et tema som nok blir forsømt i skolen. Dette skapte engasjement hos elevene!»

I 2015 har over 3000 elever i ungdomsskolen fått undervisning om vold mot barn, familievold og kjærestevold. I tillegg har alle ansatte på 11 ungdomsskoler fått undervisning om vold i forkant av besøk til elevene. Ungdom som selv har vokst opp med vold deltar ved elevbesøk, og disse er rekruttert fra Forandringsfabrikken. Ungdommenes historier har gjort spesielt inntrykk på elevene som viser nysgjerrighet, engasjement og mye omsorg. Flere ganger har det hendt at noen kommer bort i etterkant og sier «Tusen takk, kan jeg få gi deg en klem?».

Prosjektet startet høsten 2014 da ATV fikk midler fra Justis- og Beredskapsdepartementet for å tilpasse en dansk voldsforebyggende metode til norske ungdomsskoler. Senere har prosjektet fått støtte fra Egmont Fonden og Holsts legat. Websiden www.stoppvold.no er satt opp, her ligger film og undervisningsmateriale tilgjengelig for alle skoler og andre hjelpeinstanser. 30 000 aktivitetshefter er trykket opp, og mange er sendt til skoler og andre instanser over hele landet – helt gratis for de som ønsker det tilsendt.

Prosjektets hovedmål er å styrke skolens arbeid med vold i nære relasjoner, og prosjektleder er Jannicke Stav ved ATVs kontor i Stavanger. Spredning av undervisningsmateriale til hele landet vil fortsette våren 2016, mens flere ungdomsskoler på Nord-Jæren vil få besøk og høre budskapet: «*Enten du mister kontrollen og bruker vold, om du blir utsatt for vold, eller om du kjenner noen som trenger hjelp – vær med å stopp vold!*».

«Å legge voldsoppveksten bak seg»

ATV i Stavanger er kommet godt i gang med å utvikle et forebyggende kursopplegg som retter seg mot unge voksne, alderen 16-24 år, som har vokst opp med vold i sin familie. Kursopplegget bygger på kurset «Foreldreforberedelser mot Vold», og kommer til å bygges opp på samme måte men med et litt annet innhold. ATV har etablert en nettverksgruppe med fagfolk fra ATV Stavangers samarbeidskommuner, slik at prosjektet kan få innspill fra dem knyttet til det vi tenker og planlegger. I tillegg arbeides det med å etablere en referansegruppe med 3-5 unge voksne som kan være med på å gi tilbakemeldinger og innspill i den prosessen prosjektet nå er inne i.

Prosjektet er også i ferd med å etablere et samarbeid med en videregående skole for å snakke med unge om vold i familien og også med tanke på å rekruttere aktuelle kursdeltakere. Det har vært arbeidet med forberedelser til gjennomføring av en pilotgruppe for unge, slik at man kan få til en utprøving av opplegget og får tilbakemeldinger om hva som fungerer godt og hva som eventuelt må endres på. Pilotgruppen er planlagt gjennomført i løpet av mars 2016. På basis av erfaringene fra pilotgruppen vil det så utarbeides en kursledermanual slik at andre fagfolk i Barnevernstjenesten, helsetjenesten eller i skolen vil kunne drive samme type forebyggende kurs blant unge.

Dialoggrupper om vold – Forebyggende arbeid i asylmottak

Prosjektet «Dialoggrupper om vold» er et landsomfattende prosjekt ATV gjennomførte på oppdrag fra UDI. Prosjektet startet i 2012 med utvikling av en voldsforebyggende metode, over 250 mottaksansatte ble kurset til å lede grupper, og gruppene ble gjennomført i 2013 og 2014. Etter gjennomføring var beboerne i mottak overveiende positive etter gruppedeltagelse, og tiltaket opplevdes nyttig i mottaksarbeidet. I 2015 gjenstod arbeid med innhenting av evalueringer, revidering av metoden basert på erfaringer gjort underveis, og utforming av sluttrapport. Sluttrapporten ble oversendt UDI i

november 2015. Prosjektledelsen v/ Per Isdal og Jannicke Stav hadde i november besøk av New York Times, noe som har ført til enorm interesse fra media i hele verden.

Forskning

Alternativ til Vold har et pågående forskningsprosjekt i samarbeid med Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). Bente Lømo og Ingunn Rangul Askeland er ansatt som forskere i prosjektet. Alternativ til Vold-Terapistudien (ATVT- studien) ble igangsatt i januar 2010. ATVT-studien er en prospektiv prosess- og utfallsstudie av terapi med menn som søker hjelp for vold mot partner. Fem ATV kontor har vært involvert i studien; Oslo, Drammen, Vestfold, Kristiansand og Stavanger. Overordnet søker prosjektet å bringe frem kunnskap som kan bidra både til forebyggende og behandlende intervensjoner. Det har blitt hentet inn data før behandlingsstart, under behandling, ved behandlingsslutt, samt 1 ½ år etter avsluttet behandling. Det ble innhentet data fra både voldsutøverne og deres partnere. ATVT-studien vil etter hvert kunne gi svar på hva som kan være virksomme faktorer i behandling for de ulike grupper av menn som oppsøker ATV. I 2015 ble det ferdigstilt en doktorgrad fra prosjektet (Askeland, 2015). Funn fra studien ble presentert på ECDV, The 1th European Conference on Domestic Violence in Belfast, Irland, på ATVs 5. Nordiske konferanse om vold og behandling, og på Frokostseminar arrangert av NKVTS.

Psykologspesialist Henning Mohaupt ved ATV Stavanger gjennomfører et forskningsprosjekt om hvordan voldsutøvende menn opplever relasjonen til barna sine. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom ATV og KORFOR – Regionalt kompetansesenter for rusmiddel-forskning (v/ forskningsleder Sverre Nesvaag). Professor Fanny Duckert ved UiO er Mohaupts veileder. Det brukes kontrollgruppe i dette studiet. Datainnsamlingen ble startet opp i 2012 og ble avsluttet i 2015. Til sammen foreligger det nå data og intervjutranscript for 40 menn som går i behandling ved ATV, samt 8 menn i en sammenligningsgruppe. Ved utgangen av 2015 er et manuskript med tittelen «*Parental reflective functioning in fathers who use intimate partner violence: findings from a Norwegian clinical sample*» sendt inn til fagfelleevaluering i tidsskriftet "Nordic Psychology". Et annet manuskript med tittelen "*Losing It: How perpetrators of intimate partner violence describe empathy for their children. A qualitative analysis.*" er klar til fagfelleevaluering. Prosjektet har i 2014 / 2015 vært utgangspunkt for en hovedoppgave ved UiB, der prosjektleder også fungerer som biveileder. Prosjektet har blitt presentert for en rekke ulike faggrupper (Stavanger kommune, Stavanger Universitetssykehus, Stiftelsen Kalfarhuset i Bergen og familievernkontoret i Sør- Rogaland).

PUBLIKASJONER i 2015

Askeland, I. R. (2015). Men voluntarily in treatment for violent behavior against a female partner: Who are they? : Violent behavior, childhood exposure to violence, mental health and treatment dropout. Department of Psychology, Faculty of Social Sciences, University of Oslo. (Doktorgradsavhandling).

Kale, E., Hellzén, E., Mekonen, L., Castro, Y., Mohseni, F & Amini, M. (2015). Upresist om minoriteter. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 10, 902–903.

Isdal, P. (2015). Helt frem til kvelertaket. Historier fra praksis. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 11, 984–986.

UTADRETTET VIRKSOMHET

Utadrettet virksomhet er et av ATVs hovedvirksomhetsområder. Gjennom dette arbeidet ønsker ATV å bidra til økt allmenn bevissthet omkring temaet vold i nære relasjoner, og et bedre kunnskapsnivå hos

alle profesjonelle som kommer i kontakt med denne problematikken. Samtidig søkes det gjennom presentasjonen av ATVs forståelse av vold å påvirke allmennhetens holdninger til voldsproblematikk. Den utadrettede virksomheten som drives ved ATV, deles inn i fire kategorier:

- Medieoppslag
- Kunnskapsformidling
- Eksterne samarbeidsprosjekter / komitéarbeid
- Internasjonale samarbeidsprosjekter.

Oversikt over den utadrettede virksomheten i 2015

Medier

ATV har lang tradisjon på å være aktive formidlere av sitt fagfelt i media. Gjennom året har organisasjonen både vært intervjuobjekter og blitt omtalt i tilknytning til ulike saker i ulike medier. ATV har vært i 133 tradisjonelle medieoppslag, samt 44 oppslag i sosiale medier. 39 av de tradisjonelle oppslagene kom på slutten av året, i etterkant av at New York Times publiserte en artikkel om erfaringen som ATV gjorde i UDI-prosjektet. Majoriteten av de sosiale oppslagene var knyttet til markedsføring av kurs som ATV arrangerte. Dette dokumenterer en bred medieprofil i året som gikk.

Utadrettet virksomhet / kunnskapsformidling

ATV får mange undervisningsoppgaver og lignende oppdrag. Under følger en oversikt over utadrettet virksomhet som gjelder alle ansatte i stiftelsen. Oversikten inkluderer også de kursene ATV har arrangert selv.

	Antall	Deltakere	Timer
Kurs	56	2870	334
Konferanser	17	5624	33
Forelesninger	59	2532	151
Studiebesøk	8	59	21
Veiledninger	44	238	552
Kurs vi har arrangert selv	15	446	112
Totalt	199	11769	1203

Eksterne samarbeidsprosjekter / komitéarbeid

Daglig leder Marius Råkil er medlem i Ålands landskapsregjerings ekspertråd for likestilling. Ekspertrådet har årlige møter og møttes første gang i september 2012. Ekspertrådets viktigste oppgave var å komme med innspill til landskapsregjeringens rammeprogram for likestilling 2012 – 2015.

Politikerne i Kristiansand ba i 2015 om at det skulle utarbeides en kriminalitetsforebyggende plan for Kristiansand by. I den forbindelse har ATV Kristiansand vært deltakere i en tverrfaglig prosjektgruppe hvor det ble diskutert bla hvilke tiltak og samarbeid som bør forsterkes i forhold til vold i nære relasjoner. Forventningen er at dette samarbeidet fortsetter inn i 2016 og vil inngå i utformingen av en handlingsplan for vold i nære relasjoner i Kristiansand kommune.

Leder for ATV Oslo Ragna Lundgaard deltok i 2015 på Stortingets kunnskapsoppsummering om vold i nære relasjoner, på initiativ av stortingskandidat fra Venstre Abid Q Raja

ATV Oslo har deltatt på Helseetatens bydelsovergrepene nettverksarbeid med voldskoordinatorene og representanter for barnevernet i alle Oslos bydeler, sammen med personer fra Oslo legevakt og andre bydelsovergrepene aktører på voldsfeltet i Oslo kommune.

Internasjonale samarbeidsprosjekter

ATV har også i 2015 samarbeidet med det tsjekkiske departementet for menneskerettigheter om prosjektet «Domestic and Gender-based Violence & and Mainstreaming Gender Equality and Promoting Work-Life Balance». Barbora Jakobsen, leder ved ATV Tromsø, som er ansvarlig for prosjektet i ATV, har i 2015 deltatt i en ekspertgruppe som har jobbet med formulering av den tsjekkiske «National action plan against domestic and gender based violence». Hun hadde sammen med psykolog Yalila Castro et innlegg på 59th Commission on the Status of Women i FN i mars 2015 som handlet om arbeid med voldsutsatte kvinner med ikke-vestlig minoritetsbakgrunn. ATV arrangerte også to kursdager om vold i nære relasjoner i Praha i desember 2015 og Emil Carlson hadde innlegg på en konferanse om voldtekt i Praha.

ATV har blitt invitert til å være med i det europeiske nettverket "Work With Perpetrators - European Network". Dette er det første europeiske nettverket for organisasjoner som arbeider med utøvere av vold i nære relasjoner. ATV ble opptatt som medlem av nettverket høsten 2014. På nettverkets årsmøte i desember ble direktøren i ATV valgt inn i styret. Ved utgangen av desember har nettverket 34 medlemsorganisasjoner. www.work-with-perpetrators.eu

STUDENTER

ATV tar hvert år imot psykologistudenter i hovedpraksis. I 2015 hadde organisasjonen 3 studenter.

BEHANDLINGSSAMARBEID I NORDEN

ATV Åland

ATV har siden 2002 bistått myndighetene på Åland (Finland) i arbeidet med å opplære terapeuter og etablere et behandlingstilbud til menn som utøver vold mot sin samlivspartner. Tilbudet kalles ATV Åland og startet opp offisielt i februar 2004. Marius Råkil har representert ATV Norge i dette samarbeidet i 2015.

ATV Roskilde

Siden våren 2003 har ATV vært konsulent og veileder for Roskilde Amt i Danmark som har gjort forarbeidet til et behandlingstilbud til voldsutøvende menn på Sjælland. Tilbudet ble startet opp i desember 2003, og virker under navnet ATV Roskilde. ATV Roskilde drives i dag av Roskilde kommune. Martin Ekelund har representert ATV Norge i dette samarbeidet i 2015.

ATV Täby

Den 11. september 2007 startet ATV Täby opp i Sverige. Täby er en kommune i Stockholms län nordøst for hovedstaden. Täby kommune har inngått en samarbeidsavtale på samme vilkår som ATV Åland og ATV Roskilde. Virksomheten ved ATV Täby inkluderer behandlingstilbud til voldsutsatte kvinner og barn,

i tillegg til behandlingstilbudet til voksne voldsutøvere, primært menn. Marius Råkil har representert ATV Norge i dette samarbeidet i 2015.

ATV Kalmar

Den 1. september 2008 startet ATV Kalmar opp i Sverige. ATV Kalmar har inngått en samarbeidsavtale på samme vilkår som ATV Åland, ATV Roskilde og ATV Täby. Virksomheten ved ATV Kalmar inkluderer et behandlingstilbud til voldsutsatte kvinner og barn, i tillegg til behandlingstilbudet til voksne voldsutøvere, primært menn. Virksomheten er et samarbeid mellom kommunene Kalmar, Nybro, Torsås, Emmaboda, Mönsterås, Borgholm og Mörbylånga. Marius Råkil har representert ATV Norge i dette samarbeidet i 2015.

ATV Jönköping

ATV Jönköping hadde formell oppstart i januar 2013. Det er inngått en samarbeidsavtale på samme vilkår som for de øvrige nordiske ATV-kontorene. Fra svensk side er det Jönköpings kommun og Jönköpings Läns landsting (regional helsemyndighet) som er ATVs kontraktspartnere. Behandlingstilbudet ved ATV Jönköping retter seg primært mot utøvere av vold i nære relasjoner. Tormod Flatby Lindheim har representert ATV Norge i dette samarbeidet i 2015.

ATV Nacka (Stockholm)

Det ble i januar 2013 inngått en samarbeidsavtale med Nacka kommun i Stockholms län om etableringen av ATV Nacka, på samme vilkår som for de øvrige nordiske ATV-kontorene. Behandlingstilbudet ved ATV Nacka retter seg mot både utøvere av, og voksne utsatte for vold i nære relasjoner. Cecilie Guldvog har representert ATV Norge i dette samarbeidet i 2015.

ATV Island

Etter mange års uformelt faglig samarbeid ble det i 2011 inngått samarbeidsavtale med psykologene Einar Gylfi Jonsson og Andrés Ragnarsson om et ATV-tilbud i Reykjavik. Disse to psykologene har i en årrekke stått for behandlingstilbudet til utøvere av vold i nære relasjoner på Island. I 2014 har ATV Island knyttet til seg en psykolog i Akureyri (utøvertilbud) og to barneterapeuter i Reykjavik. Tilbudet finansieres av likestillingsmyndighetene på Island. Per Isdal og Marius Råkil følger opp samarbeidet med Island fra ATV Norges side.

For alle de nordiske virksomhetene er det inngått samarbeidskontrakt med lokale eiere / myndigheter som sikrer vilkårene for bruk av ATV sitt navn og logo, samt faglig samarbeid og økonomiske forhold. Nærmere informasjon om de nordiske ATV-kontorene finnes på ATVs website.

LIKESTILLINGSSITUASJONEN I ATV

ATV har et uttalt likestillingsperspektiv både på sitt faglige arbeid og på interne forhold i organisasjonen. Pr. 31.12.2015 var det 46 ansatte i ATV fordelt på 11 avdelinger og 43,3 årsverk. Personalgruppen består av 13 menn og 33 kvinner; kvinnene utgjør 72% og mennene utgjør 28%. I alt er 10 personer ansatt i deltidsstillinger, hvorav tre er menn og syv er kvinner. Av de deltidsarbeidende i ATV utgjør da kvinnene 70% og mennene 30%. Noen ønsker å arbeide i redusert stilling på grunn av barn i barnehage – og skolealder. Noen arbeider i deltidsstillinger fordi de også arbeider i andre organisasjoner som ATV har en samarbeidsrelasjon til, for eksempel NKVTS og familievernet.

Den allmenne målsetning for organisasjonen er lik representasjon av kvinner og menn. Det kan likevel finnes sider ved våre virksomheter som gir faglig grunnlag for å ønske enten en mannlig eller kvinnelig

medarbeider ved ansettelse. I 2015 har ATV fortsatt en organisasjonsstruktur med tre ledernivåer, kontorleder ved det enkelte ATV-kontor, regionledere (vest, sør og øst), og en ledergruppe for stiftelsen sentralt. Den sentrale stiftelsesledelsen består av direktør Marius Råkil, nestleder Per Isdal og økonomi – og administrasjonssjef Margrethe Høgeid Fernández. Ragna Lundgaard er leder for region Øst som består av ATV Oslo, ATV Nedre Romerike, ATV Asker & Bærum, og ATV Drammen. I tillegg og inntil videre er ATV Tromsø knyttet til region Øst. Cecilie Guldvog er leder for region Sør som består av ATV Vestfold, ATV Telemark, ATV Arendal og ATV Kristiansand. Per Isdal er leder for region Vest som består av ATV Stavanger og ATV Bergen. Blant kontorlederne var det i 2015 9 kvinner og 2 menn. I stiftelsens ledergruppe var det tre kvinner og to menn.

Arbeidstidsordningen er lik for kvinner og menn i ATV. Det legges vekt på å tilrettelegge spesielt for småbarnsforeldre. Det er ikke noe som tilsier at siste års lønnsoppgjør i ATV har medført skjevfordelte lønnsvilkår på bakgrunn av kjønn.

ATVs ARBEID MED SÆRLIGE BELASTNINGER KNYTTET TIL ARBEID MED VOLD (TRAUMATISERING OG SEKUNDÆRTRAUMATISERING)

ATV har gjennom de siste årene prioritert arbeidet med å forebygge sekundær-traumatiseringsprosesser og belastningsreaksjoner blant personalet. Da organisasjonen begynte å systematisere dette arbeidet for ca. 10 år siden, ble det laget et policydokument. Dokumentet gir retningslinjer for arbeidet med å forebygge traumatisering og sekundærtraumatisering hos de ansatte i ATV. Dette er potensielt alvorlige tilstander som kan oppstå som reaksjoner på klienters væremåte, eller som et resultat av å høre på mange historier om alvorlig vold og traumatiske erfaringer. Denne problematikken krever virkemidler *i tillegg til* de som settes inn for at medarbeidere ikke skal bli utbrente/utslitte. Dokumentet beskriver også de ansattes ansvar og rettigheter i forhold til problematikken, og ledelsens ansvar for å ta problematikken på alvor. ATV erkjenner at arbeidet med vold innebærer en risiko for traumatisering og sekundærtraumatisering. Det gjelder alle medarbeiderne, også de med administrativt ansvar. Medarbeidere som jobber med barn og ofre for vold/traumer, er mest utsatt for sekundærtraumatisering. Arbeid med voldsutøvere kan tenkes å gi noe større risiko for traumatisering. Arbeidet kan også trigge egne traumehistorier (retraumatisering).

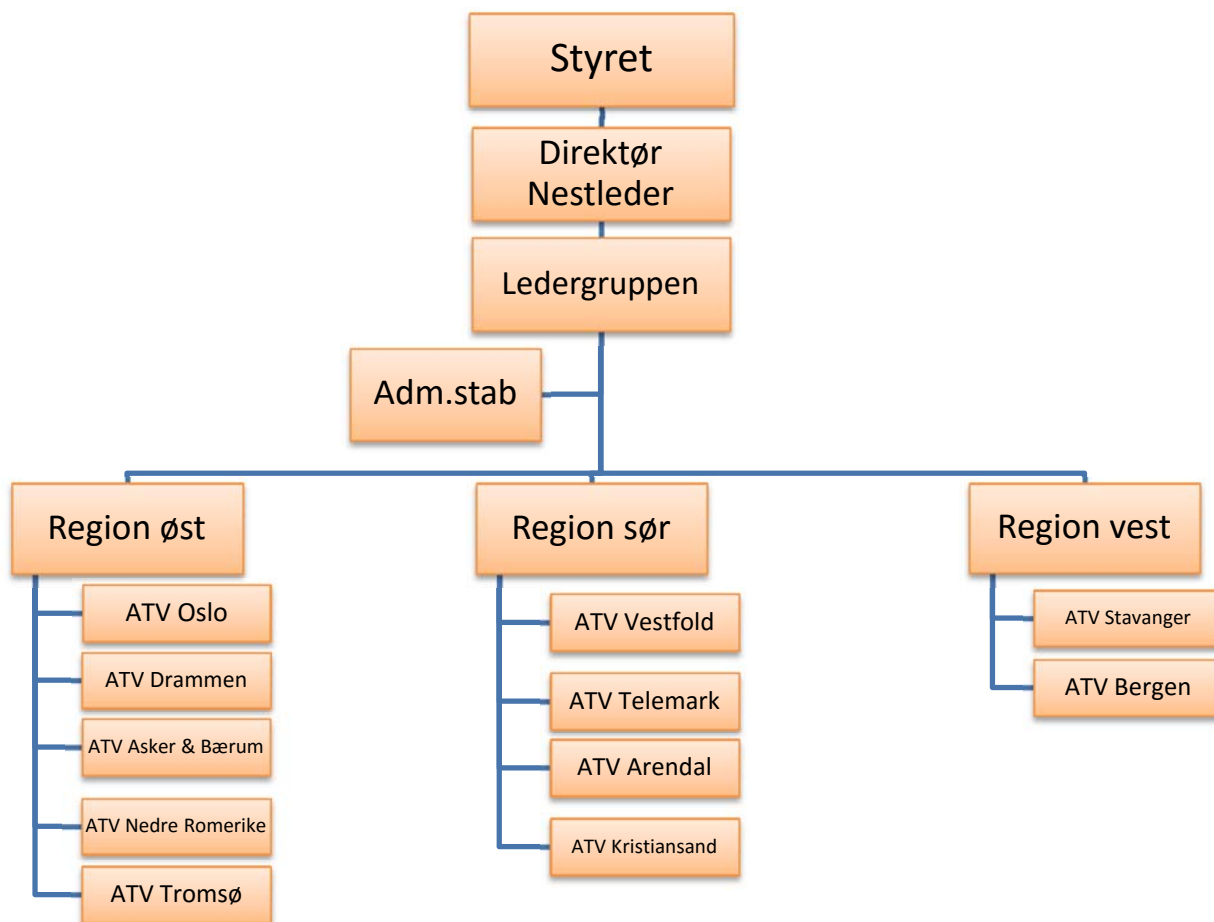
Kvaliteten på medarbeidernes arbeid avhenger av god oppfølging. Organisasjonen ønsker å være en god modell når det gjelder personalomsorg i arbeid med vold og traumer. Gjennom arbeid med tematikken økes kunnskapsgrunnlaget hos alle ansatte, samtidig som de ansattes bevissthet og sensitivitet for egne og andres reaksjoner oppøves. Som en del av organisasjonens faglige innsats på dette området, har ATV knyttet til seg psykologer som kan gå inn og gjøre et debriefingsarbeid med ansatte når de har vært utsatt for påkjenninger eller spesielle belastninger. I tillegg prioriteres temaet i organisasjonens faglige fora.

ATV har i 2015 hatt mange forespørsler om kurs og foredrag om denne tematikken. ATV har også hatt personalgrupper i veiledning der sekundærtraumatisering og belastningsreaksjoner har vært en sentral del av bestillingen. Internt i ATV har det vært arbeidet med oppfølging og tilrettelegging, bl. a. med referanse til prinsippene om inkluderende arbeidsliv.

ORGANISASJONSUTVIKLING

ATV har de senere år vært gjennom betydelig vekst. Denne veksten har forandret et arbeid med ATV som organisasjon, slik at de nye oppgavene organisasjonen har fått kan forvaltes på en god måte. Den sentrale ledergruppen i ATV har også i løpet av 2015 jobbet aktivt med å utvikle ATV i retning av å bli en enda mer profesjonell og dynamisk kunnskapsorganisasjon.

ORGANISASJONSKART

PERSONALARBEID (HMS og arbeidsmiljøtiltak)

ATVs HMS – og personaladministrative systemer har blitt arbeidet med og videreutviklet også i 2015. Alle kontorer i organisasjonen har gjennomført vernerunde med påfølgende risikoanalyse og utarbeidelse av handlingsplan. Verneombudene har jobbet aktivt med HMS arbeidet i samarbeid med ledelsen og HR / administrasjon.

Administrasjonen har som i foregående år bistått ledere i personalsaker og sykefraværsoppfølging, samt kontoradministrative saker. ATVs bedriftshelsetjeneste har bistått ved behov. Videre har administrasjonen bidratt i internopplæring av ansatte.

Som en del av administrasjonens fokus på kompetanseheving, har administrasjonen gjennom året deltatt på ulike kurs om HR og arbeidsmiljø, samt kurs i lønn og pensjons innberetning.

REGNSKAP OG REVISJON

Stilling og resultat

Styret mener at årsregnskapet gir et riktig bilde av Stiftelsen Alternativ til Volds eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Årsregnskapet for 2015 er satt opp under forutsetning av fortsatt drift. Det bekreftes herved at forutsetningen om fortsatt drift er til stede. Alternativ til Vold har anvendt de offentlige tilskuddene organisasjonen har mottatt i tråd med vilkårene for tildeling. Stiftelsen fikk et årsresultat på kr. 3 467 003,-. Årets resultat knytter seg først og fremst til arrangementen av 5. Nordiske konferanse om vold og behandling i november, rimeligere pensjonsordning hos ny pensjonsleverandør og sykepengerefusjoner fra NAV knyttet til ikke planlagt sykefravær.

Styret har valgt følgende anvendelse av årsresultatet:

Avsetning* til dekning planlagte/forventede kostnader:	kr. 2 672 000,-
Driftsoverskudd som legges til stiftelsens egenkapital:	kr. 795 003,-

* Note 2

Resultatregnskap for 2015

Stiftelsen Alternativ til Vold

	Note	2015	2014
Statlig tilskudd	7	24 800 000	23 679 451
Prosjektinntekter	5	3 172 739	2 400 396
Kommunalt tilskudd	7	18 897 444	17 151 198
Klientinntekter/undervisning/andre inntekter	5	6 559 280	3 581 725
Interninntekter	9	3 725 000	3 060 000
Sum driftsinntekter		57 154 463	49 872 769
Lønn feriepenger, pensjon, arbeidsgiveravgift	4	(35 123 884)	(33 061 011)
Service klienter, sosiale kostnader, kurs	5	(4 269 615)	(2 334 997)
Honorarer	4	(723 721)	(559 921)
Småanskaffelser, IT, data		(1 901 979)	(2 071 515)
Annen driftskostnad		(8 097 285)	(8 154 773)
Interne belastninger	9	(3 725 000)	(3 060 000)
Sum driftskostnader		(53 841 484)	(49 242 216)
Driftsresultat		3 312 979	630 553
Annen renteinntekt		153 785	174 556
Annen finansinntekt		367	200
Sum finansinntekter		154 152	174 756
Annen rentekostnad		(128)	(175)
Sum finanskostnader		(128)	(175)
Netto finans		154 024	174 581
Ordinært resultat før skattekostnad		3 467 003	805 134
Ordinært resultat		3 467 003	805 134
Årsresultat		3 467 003	805 134
Disponering av overskudd/inndekning underskudd			
Avsetning for planlagte kostnader	2	2 672 000	0
Annen egenkapital	2	795 003	805 134
Sum overføringer		3 467 003	805 134

Balanse pr. 31. desember 2015
Stiftelsen Alternativ til Vold

	Note	2015	2014
EIENDELER			
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer	8	1 515 980	1 297 951
Andre fordringer		646 895	442 617
Sum fordringer		2 162 875	1 740 568
Bankinnskudd, kontanter og lignende	3,10	15 616 425	11 517 880
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		15 616 425	11 517 880
Sum omløpsmidler		17 779 300	13 258 449
Sum eiendeler		17 779 300	13 258 449

Balanse pr. 31. desember 2015
Stiftelsen Alternativ til Vold

	Note	2015	2014
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Stiftelseskapital		60 000	60 000
Sum innskutt egenkapital		60 000	60 000
Annen egenkapital			
Avsetning for planlagte kostnader		2 672 000	0
Annen egenkapital		5 034 222	4 239 219
Sum annen egenkapital og avsetninger		7 706 222	4 239 219
Sum egenkapital	2	7 766 222	4 299 219
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		943 149	553 709
Skyldige offentlige avgifter	10	2 511 785	2 090 752
Annen kortsiktig gjeld	6	6 558 145	6 314 769
Sum kortsiktig gjeld		10 013 078	8 959 230
Sum gjeld		10 013 078	8 959 230
Sum egenkapital og gjeld		17 779 300	13 258 449

Oslo, 2.mars 2016

_____
Tove Beate Pedersen
Styrets leder

_____
Thore Langfeldt
Styremedlem

_____
Sidsel Platou Aarseth
Styremedlem

_____
Elisabeth Christie Ørke
Styremedlem

_____
Marius Råkil
Daglig leder

Note 1 Regnskapsprinsipper

Regnskapet er satt opp etter regnskapslovens bestemmelser og er utarbeidet etter norske regnskapsstandarder for ideelle organisasjoner/stiftelser.

Regnskapet er satt opp i samsvar for regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk for ideelle organisasjoner.

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Bevilgninger til vedtektsfestede formål

Bevilgninger til vedtektsfestede formål kostnadsføres løpende i overensstemmelse med styrets vedtak.

Skatt

Stiftelsen Alternativ til Vold er en stiftelse med ideelt formål, og har ikke erverv som formål og er således fritatt for skatt.

Note 2 Egenkapital

Stiftelseskapital	60 000
Kapital 1.1.	4 239 218
Årets resultat	795 003
Sum annen egenkapital 31.12.	5 094 222
Avsetning planlagte kostnader	2 672 000
Egenkapital inkludert avsetninger 2015	7 766 222

På grunn av blant annet overgang til ny og rimeligere pensjonsordning og sykepengerefusjon fra NAV knyttet til ikke-planlagt sykefravær, samt et overskudd etter årets Nordiske konferanse, avsettes det midler på denne posten til planlagte aktiviteter i 2016. Midlene skal dekke nye nettsider, ny logo, flytting og tilrettelegging av avdeling Stavanger, samt vedlikehold av lokaler. Midler er også avsatt til fremtidig flytting av Hovedkontoret / avdeling Oslo. Bygget på Lilletorget 1 skal rives. Det er foreløpig usikkert når dette skjer, men rivingen er varslet.

Note 3 Bundne midler

Stiftelsen har innstående skattetrekkmidler kr.1.434.223 og innstående depositum-midler for husleie kr. 1.399.720.

Note 4 Lønnskostnader

	2015	2014
Lønnskostnader	29 653 493	26 046 868
Arbeidsgiveravgift	4 291 204	3 956 713
Kostnader pensjonsforsikring	3 391 261	4 711 673
Yrkesskadeforsikring	43 793	42 235
Ref. sykepenges	-2 255 868	-1 696 478
Sum	35 123 884	33 061 011

Pensjonsordninger finansiert via sikrede ordninger, er ikke balanseført. Pensjonspremien ansees i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader. Ved årets slutt var saldo på premiefondet i KLP kr. 4.980.958

Det er utbetalt honorar til revisor med kr. 102.500 inkl .mva. for lovpålagt revisjon.

Note 5 Prosjektinntekter/klientinntekter/undervisning/andre inntekter

Dette gjelder stiftelsens inntekter fra undervisning, klientbetalinger, og diverse prosjektinntekter. I tilknytning til disse inntektene, har SATV en del direkte kostnader som fremkommer i egen regnskapslinje.

Note 6 Annen kortsiktig gjeld

Denne posten inneholder blant annet midler til fire pågående prosjekter, kr. 300.000 i særskilt tilskudd til økte pensjons- og lønnskostnader, kr. 399.000 i tilskudd til engangsstyrking av ATV Telemark, samt regnskapsmessig vanlige periodiserte inntekter, lønns- og driftskostnader.

Note 7 Offentlige tilskudd

<u>Avdelinger</u>	<u>Statlig</u>	<u>Kommunalt</u>	<u>Totalt</u>
SATV	5 951 622		5 951 622
Oslo	1 543 499	3 120 000	4 663 499
Vestfold	2 903 000		2 903 000
Asker&Bærum	2 400 000		2 400 000
Drammen		3 546 606	3 546 606
Telemark	2 032 274		2 032 274
Arendal	1 220 395	1 220 394	2 440 789
Kristiansand	1 255 000	1 254 549	2 509 549
Stavanger	2 376 992	4 640 468	7 017 460
Tromsø	1 695 792	1 694 000	3 389 792
Romerike	1 723 575	1 723 577	3 447 152
Bergen	1 697 851	1 697 850	3 395 701
Totalt stiftelsen	24 800 000	18 897 444	43 697 444

Note 8 Kundefordringer

Stiftelsens kundefordringer er vurdert som sikre. Ingen tapsavsetning er foretatt.

Note 9 Interne belastninger

Interne belastninger er ført som en egen post for å synliggjøre at denne kostnaden dreier seg om interne overføringer som knytter seg direkte til posten "interninntekter".

Note 10 Offentlig gjeld

Skyldig skattetrekk ved årsskiftet er kr. 1.402.221.

Innstående på skattetrekkskontoen er kr. 1.434.223.

Bjørn Fr. Holth

REGISTRERT REVISOR

Revisornr. 962608639

Til styret i STIFTELSEN ALTERNATIV TIL VOLD

REVISORS BERETNING for 2015

Uttalelse om årsregnskapet

Jeg har revidert årsregnskapet for stiftelsen ALTERNATIV TIL VOLD som består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap som viser et årsresultat på kr. 3 467 003,-, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og ledere er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og ledere finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Min oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av min revisjon. Jeg har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at jeg etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for organisasjonens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av organisasjonens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter min oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for min konklusjon.

Konklusjon

Etter min mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til stiftelsen ALTERNATIV TIL VOLD per 31. desember 2015 og av resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Bjørn Fr. Holth

REGISTRERT REVISOR

Revisornr. 962608639

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på min revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener jeg at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift, og forslaget til anvendelse av overskuddet, er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på min revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger jeg har funnet nødvendig i henhold til attestasjonsstandard ISAE 3000, mener jeg at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge,

Konklusjon om tildelinger og forvaltning

Basert på min revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger jeg har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000, mener jeg stiftelsen er forvaltet og tildelinger er ivaretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Oslo, 11. mars 2016

Bjørn Fr. Holth
Registrert revisor